

Yttrande över remiss om *Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri*

Återvinningsindustrierna är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 36 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda i anläggningar över hela landet. Våra medlemmar står för återvinning av både kommunalt och icke-kommunalt avfall.

Sammanfattning

Återvinningsindustrierna välkomnar de delar ur EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri som nu genomförs i svensk rätt. Vi anser dock att det är otydligt om återvinningsbranschen kan inkluderas som en nettonollindustri, och särskilt huruvida återvinningsanläggningar kan klassas som nettonollprojekt, eller om återvunna material ingår i tillverkningen av komponenter till nettonollteknik. Vi efterfrågar därför en tydlig vägledning kring detta.

Vi är positiva till ambitionen om införandet av kontaktpunkter eftersom det kan stärka myndigheternas vägledande roll samt effektivisera tillståndsprocesserna. Det är särskilt viktigt med förbättrade samråd som sker tidigt i processen för att minska behovet av kompletteringar. Samtidigt bör det göras förtydliganden av kontaktpunkternas ansvar gällande främst information om finansieringsmöjligheter och affärsstöd.

När det gäller länsstyrelsernas föreslagna roll som kontaktpunkter ser vi fortsatta risker för resursbrist, vilket även uttryckts i tidigare remissvar. Länsstyrelserna har redan idag hög arbetsbelastning, rekryteringssvårigheter och låga löner, vilket riskerar att förvärra situationen om nya uppgifter tillkommer utan finansiering eller omprioritering. Detta kan i sin tur leda till längre handläggningstider för andra tillståndsprocesser, vilket kan påverka industrin negativt.

Slutligen anser vi att det finns behov av ökad samordning mellan detta arbete och regeringens parallella etablerande av en ny miljöprövningsmyndighet. Samtidigt som det är viktigt med dessa föreslagna förändringar så är det olämpligt att parallellt gå vidare med att vissa länsstyrelser ska bli kontaktpunkter samtidigt som den nya miljöprövningsmyndigheten snart ska ta över denna roll. Återvinningsindustrierna efterfrågar därför ett samlat förslag som visar hur dessa EU-förordningar samt reformerna av tillståndsprocesserna ska implementeras på ett koordinerat sätt.

Detaljerade synpunkter

Vägledning om nettonollprojekt

Återvinningsbranschen är en viktig del för att lyckas med den cirkulära omställningen och för att skapa nettonollteknik inom både Sverige och EU. Trots detta anser vi att det i EU-förordningen om nettonollindustri är otydligt huruvida återvinningsanläggningar kan anses vara tillverkningsprojekt för nettonollteknik. Enligt förordningen kan tillverkning av komponenter som används för produktion av slutprodukter för nettonollteknik, som t.ex. anod- och katodmaterial för batterier, inberäknas inom ramen för nettonollprojekt. Vår tolkning är därför att även återvunna material kan agera som komponenter till nettonollteknik eftersom det inte bör göras någon skillnad på användningen av primära eller sekundära material. I och med detta bör även återvinningsanläggningar kunna räknas som nettonollprojekt.

För att tydliggöra att vår tolkning är korrekt så efterfrågar vi att implementeringen av EU-förordningen om nettonollindustri följs av en tydlig vägledning till företag, kontaktpunkter och andra myndigheter som ska pröva ansökningar och anmälningar. Vägledningen kan förslagsvis tas fram av Tillväxtverket eller Naturvårdsverket, och bör innehålla en lista med exempel på vilken typ av tillverkning av komponenter som kan räknas som nettonollprojekt. Även utredarna anser att det finns anledning att ta fram en sådan vägledning, men föreslår tyvärr inte detta i promemorian.

Kontaktpunkter

Återvinningsindustrierna ställer sig positiva till ambitionen med införandet av kontaktpunkter i svensk rätt. Förr hade tillsynsmyndigheter en mer vägledande roll gentemot företagen, och så som kontaktpunkternas uppdrag är beskrivet så tror vi att myndigheterna kommer att ges den rollen igen. Vi anser därmed att detta kan underlätta för företag som både vill investera i nya projekt och utvidga existerande anläggningar.

Likt tidigare remissvar som Återvinningsindustrierna har lämnat inom ramen för tillståndsutredningen så anser vi även att det är särskilt viktigt med förbättrade samråd som sker tidigt i processen. Enligt promemorians förslag ska prövningsmyndigheten, med hjälp av kontaktpunkterna, delta i den inledande granskningen av en ansökan eller anmälan. Detta anses kunna leda till att behovet av kompletteringar efter att tidsfristen börjat löpa minskar, vilket förväntas bidra till mer effektiva tillstånds- och anmälningsförfaranden. Vi ställer oss mycket positiva till detta, eftersom våra medlemmar ofta upplever en stor administrativ börda när det sker många kompletteringsrundor i en tillståndsansökan. Om företag i ett tidigt skede kan få prövningsmyndighetens avgränsning med bedömning kring vilka frågor som är relevanta för prövningen, vilka frågor som ligger utanför den, eller gällande vad som kan lösas i tillsynen, tror vi att det kan ge stor inverkan på omfattningen av prövningen och därmed även tidsåtgången.

Däremot anser vi att kontaktpunkternas roll behöver förtydligas något. Enligt EU-förordningarna om nettonollindustri och kritiska råmaterial är det tydligt att kontaktpunkterna, förutom att tillhandahålla information och vägledning om tillstånd, anmälningar och dispenser, även ska ge information om finansierings- och investeringstjänster, finansieringsmöjligheter på unionsnivå eller medlemsstatsnivå, och tjänster för affärsstöd. Vi anser inte att promemorian beskriver att kontaktpunkterna har denna roll om finansieringsstöd i den svenska implementeringen, och önskar därför att detta tydliggörs.

Samordning med miljöprövningsmyndigheten och länsstyrelsernas roll

Genom promemorian föreslås det att vissa länsstyrelser ska göras till kontaktpunkter för nettonollprojekt och kritiska råmaterialprojekt. Promemorian motiverar det genom att lista en mängd olika uppgifter som länsstyrelserna redan har kopplat till detta, så som att de deltar i undersöknings- och avgränsningssamråden som sker innan en tillståndsansökan lämnas in och verkar för att innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen samt att de har rollen som tillsynsmyndighet och som företrädare av miljöintressen. Vi håller med om att länsstyrelserna därmed har en naturlig roll som kan utvidgas till att bli kontaktpunkter, men ställer oss däremot frågande till om länsstyrelserna har tillräckliga resurser för detta.

Återvinningsindustrierna har kännedom om att det finns en del problem hos miljöprövningsdelegationerna och beredande handläggare på länsstyrelserna idag. T.ex. är det ofta låga löner för handläggare, en hög arbetsbelastning och de upplever svårigheter med rekrytering. Länsstyrelserna upplever därmed redan idag ett ansträngt läge. I promemorian listas det som sagt många andra uppgifter som länsstyrelserna redan har, men det kommenteras inte hur nuvarande uppgifter kan komma att påverkas av att de även ska bli kontaktpunkter. Vi ser risker med att företag som inte kan räknas in som ett nettonollprojekt eller inom ramen för kritiska råmaterialprojekt, och alltså inte dra fördelar av kontaktpunkternas roll, kan påverkas negativt av förslagen.

Vi ser med oro på att ordinarie tillståndsprocesser tar ännu längre tid eftersom länsstyrelserna samtidigt ska agera kontaktpunkt, med alla informationsskyldigheter som det innebär, och därför inte har lika mycket tid till att handlägga andra former av tillståndsansökningar. Om länsstyrelsernas nya uppgifter leder till att andra tillståndsprocesser tar längre tid så kan det negativt påverka svensk industri generellt, vilket kan skapa en otakt i uppbyggandet av även nettonolltekniken. Tillstånd till verksamheter som inte ingår inom nettonollindustrin kan vara avgörande för nettonollindustrin i sig. T.ex. kan det behövas nya tillstånd för återvinningsanläggningar i nettonollindustriernas närhet för att kunna hantera nya avfallsslag. Återvinningsindustrierna anser därför att det blir svårt att förstå och ta ställning till hur kontaktpunkterna ska implementeras i praktiken när det samtidigt inte kommenteras hur kontaktpunkterna ska finansieras eller hur det kan tänkas påverka deras andra uppgifter.

Därtill sker ett parallellt arbete med att etablera en ny miljöprövningsmyndighet genom regeringens tillståndsutredning. Detta kommenteras enbart i promemorian genom att konstatera att det behöver analyseras vidare om den nya myndigheten för miljöprövning kan ta över uppgiften som kontaktpunkt enligt EU-förordningarna. Återvinningsindustrierna anser inte att det är motiverat att parallellt gå vidare med att vissa länsstyrelser ska bli kontaktpunkter samtidigt som den nya miljöprövningsmyndigheten ev. ska ta över den rollen från länsstyrelserna inom kort. Dessa parallella arbeten behöver därför samordnas genom ett gemensamt förslag från regeringen som tydliggör hur implementeringen av både EU-förordningarna om nettonollindustri och kritiska råmaterial samt förslagen om effektivare tillståndsprocesser ska utföras. Vi anser även att det behövs en plan för hur kompetensbehovet ska fyllas under övergångsperioden för dessa bestämmelser.

Stockholm den 9 april 2026

Linnea Steen

Miljöpolicychef, Återvinningsindustrierna